

Nr 149

Av herrar Jonasson och Johansson i Växjö, *angående deltid- och korttidsanställdas samt lågavlönades ställning inom den allmänna försäkringen.*

(Lika lydande med motion nr 111 i Första kammaren)

Den allmänna tilläggs pensioneringen har givits en utformning som inte tillfredsställer rimliga krav på rättvisa åt låginkomstgrupperna. De som är deltid- eller korttidsanställda får inte det utbyte i form av pensionsrätt för erlagda avgifter som andra personer som tillhör systemet. De deltid- och korttidsanställda hör ofta till gruppen låginkomsttagare.

De nämnda effekterna beror på olikhet i reglerna för beräkning av pensionsgrundande inkomst och för beräkning av avgiftsgrundande inkomst, i båda avseenden såvitt gäller inkomst av anställning. Dessa regler torde ha tillkommit i syfte att omöjliggöra avgiftsundanflykt av betydenhet genom anställningsbyten. De medför emellertid att de korttids- och deltid- anställda ej får pensionsrätt i förhållande till den avgift som presenterats. I en del fall kan betydande avgiftsbelopp erläggas för korttids- och deltid- anställda utan att de anställda erhåller någon pensionsrätt. I andra fall erlägges avgift för anställda av den åsyftade kategorien utan att de erhåller så stor pensionsrätt som avgiftens storlek motiverar. Då frågan tidigare behandlats i riksdagen har hänvisats till grundprinciperna för tilläggs pensioneringen. Detta är emellertid enligt vår mening inte skäl för att låta de otillfredsställande förhållandena bestå. Vid 1965 års utskottsbehandling anfördes exempel som visade hur avgifter erläggs utan att pensionsgrundande inkomst beräknas. *Allmänna skatteberedningen* anförde i sitt år 1964 avgivna betänkande *Nytt skattesystem* andra exempel på den bristande kongruensen mellan förmån och avgift. Man utgick därvid från att basbeloppet var 4 800 kr.

Ex. 1. Om en person såsom enda förvärvsinkomst har 4 800 kr. från en anställning, som varar ett halvt år, skall arbetsgivaren erlägga arbetsgivaravgift på lönebeloppet minskat med ett halvt basbelopp, alltså å $(4\ 800 - 2\ 400 =) 2\ 400$ kr.

Någon pensionsgrundande inkomst beräknas inte i detta fall, eftersom förvärvsinkomsten inte överstiger basbeloppet, men det oaktat har arbetsgivaren att erlägga viss arbetsgivaravgift.

Ex. 2. Om en person såsom förvärvsinkomst har dels 4 800 kr. på grund av verksamhet i egen rörelse (eller jordbruk), dels 4 800 kr. på grund av fyra månaders anställning erlägger arbetsgivaren för den sistnämnda in-

komsten arbetsgivaravgift, som beräknas på lönen minskad med en tredjedel av basbeloppet, d.v.s. på $(4\ 800 - \frac{1}{3} \times 4\ 800 =) 3\ 200$ kr.

Den försäkrade är skyldig att själv erlagga avgift till tilläggspensioneringen för pensionsgrundande inkomst som härrör från inkomsten av rörelse (eller jordbruk). Eftersom avdraget för basbelopp i första hand skall göras på inkomsten av anställning, vilken i förevarande fall är lika stor som basbeloppet, beräknas tilläggspensionsavgift på hela inkomsten av annat förvärvsarbete. Anställningsinkomsten motsvaras därför ej till någon del av pensionsgrundande inkomst, oaktat viss arbetsgivaravgift utgår därpå.

Då riksdagen år 1964 behandlade motioner i denna fråga hänvisades till allmänna skatteberedningens förslag till finansiering av socialförsäkringen, som då var föremål för överväganden. Dessa överväganden kan emellertid inte i längden motivera att man underlåter att lösa den rättvisefråga som föreligger. Då olägenheterna till övervägande delen drabbar personer med relativt små inkomster anser vi förhållandena högst otillfredsställande. Bland de grupper som drabbas kan nämnas husmödrar och studerande, som har förvärvsarbete på deltid eller som arbetar viss tid av året som semestervikarier eller liknande, samt företagare, som har viss inkomst av anställning, t.ex. småbrukare som har skogsarbete en viss tid av året. Det är angeläget att åtgärder vidtages för att skyndsamt eliminera dessa olägenheter.

Även på ett annat område är reglerna så utformade att de gynnar de högre inkomsttagarna på bekostnad av de lägre. Härmed avser vi främst de s.k. 30- och 15-årsreglerna. Pensionen skall, när systemet är helt utbyggt, utgå för högst 30 intjänade år, men avgifter skall inbetalas för hela den aktiva arbetstiden. Den som får avstå arbetsinkomst till ATP under 45—50 år får sålunda inte räkna fler pensionspoäng än den som får avstå till avgifter i endast 30 år, vilket i stort sett måste missgynna låglönegrupperna, som tidigt kommer ut i förvärvslivet.

Samma effekt får den s.k. 15-årsregeln om att pensionen skall beräknas på genomsnittsinkomsten under de 15 bästa åren. De grupper som har brant stigande inkomster under senare delen av sin aktiva tid favoriseras härigenom. De lägre inkomstgrupperna har i regel en jämn inkomstutveckling under hela sin aktiva tid.

De nuvarande reglerna för beräkning av avgifter och förmåner inom tilläggspensioneringen missgynnar enligt vår uppfattning låginkomstgrupperna. De får inte samma utbyte för erlagda avgifter som andra grupper. Den vägledande principen bör vara att en viss avgiftssumma skall ge samma förmån oavsett under vilken tidrymd och fördelning på olika år m.m. den inbetalats. Vi anser att det bör finnas goda möjligheter att genomföra en sådan reformering av pensionssystemet att det bringas i överensstäm-

melse med de ovannämnda principerna. Frågan härom bör snarast prövas ingående.

Med hänvisning till det anförda får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam prövning samt förslag rörande en sådan reformering av berörda regler i ATP-systemet att den nuvarande disproportionen mellan avgift och förmån för deltids- och korttidsanställda samt lågavlönade avlägsnas i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 19 januari 1967

Bertil Jonasson (cp)

Bertil Johansson (cp)

Nr 150

Av fru **Ryding m. fl.**, om viss översyn av arbetarskyddslagens tillämpningsföreskrifter.

(Lika lydande med motion nr 115 i Första kammaren)

Med hänvisning till vad som anförts i motionerna I: 89 och II: 121 får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om att den i denna motion förordade översynen av arbetarskyddslagens tillämpningsföreskrifter överlämnas för behandling inom arbetarskyddsstyrelsen.

Stockholm den 19 januari 1967

Gunvor Ryding (k)

Henning Nilsson (k)

Gustav Lorentzon (k)

Gösta Andersson (k)

Erik Karlsson (k)
